

ДИСКУРС-АНАЛІЗ ТА ЛІНГВІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ТЕКСТУ / DISCOURSE ANALYSIS AND LINGUISTIC TEXT ANALYSIS

Іваненко С.М.

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

(Київ, Україна)

ПОСТАСІ ОБРАЗУ АВТОРА У РОМАНІ ДАНІЕЛЯ КЕЛЬМАННА «RUHM. EIN ROMAN IN NEUN GESCHICHTEN» (СЛАВА. РОМАН З ДЕВ'ЯТИ ІСТОРІЙ) З ПОЗИЦІЙ АНТРОПОЦЕНТРИЗМУ

Антропоцентричний поворот у мовознавстві, як і у філософії, відбувався декілька разів протягом останніх 2600 років, починаючи з античних часів і дотепер, маючи при цьому кожен раз свої відмінні якісні ознаки. У ХХІ столітті знову у літературу і мистецтво повертається людина та її міжособистісні стосунки як одна з провідних тем.

Даніель Кельманн сучасний культовий автор Австрії та Німеччини, який продукує романи, що стають бестселерами не тільки в німецькомовному просторі, а й за межами нього, перекладені на інші мови світу. Переклади його творів також отримують визнання повною мірою.

Автор експериментує з жанровою формою роману як за обсягом (203 стор. тексту), так і за структурою: роман утворюють дев'ять історій [2], взаємопов'язаних темою слави, а також персонажами, які фігурують у декількох історіях або у функції головних персонажів, або другорядних.

Слово *die Geschichte* має у німецькій мові декілька значень і автор грає з ними, називаючи свій роман як такий, що складається з дев'яти історій або оповідань. Оповідання – це вже інший жанр, який належить до короткої прози. У ньому може бути присутній конфлікт, однак він не є обов'язковим елементом оповідання. У історіях Даніеля Кельманна конфлікт присутній і є навіть загостреним, як у новелі, яку у свій час Йоганн Вольфганг фон Гете схарактеризував у розмові з своїм секретарем Екерманом як незбагнений

випадок, що стався („eine sich ereignete Begebenheit“ [1, с. 436]). Саме такі випадки об'єднує Даніель Кельман у межах рамки – жанрової форми роману, розглядаючи з різних ракурсів головну тему слави.

Автор експериментує не тільки з структурою роману, але і з структурою оповідача. Зазвичай автори обирають якусь одну певну іпостась оповідача і притримуються неї протягом усього твору, тому що через оповідача автор може висловити своє ставлення до зображуваного, висвітлити його під певним кутом зору.

У шести історіях фіксуємо оповідача від 3-ої особи однини (аукторіальний оповідач), який знає усе про своїх персонажів і повідомляє це знання читачеві, ніяк не проявляючи своїх уподобань, тобто маємо об'єктивного оповідача.

У трьох історіях оповідач інший, напр. у історії «*Rosalie geht sterben*» (Розалія йде на смерть) – це іпостась автора, типового для літератури ХІХ ст. який спілкується з читачем як автор і запрошує його до певних роздумів над долею персонажів, ніби відомих йому з реального життя (напр. Адельберт фон Шаміссо), однак на відміну від характеристик такого автора оповідач Даніеля Кельманна іронічний і без будь-якої перестороги повідомляє про фіктивність свого персонажа, про закладений ним як автором драматизм у долю Розалії, але на її прохання робить її знову молодою і здоровою, виконуючи тим самим запит масового читача а хепі-енд. У такий спосіб автор Даніель Кельманн іронізує над письменниками, які йдуть за мейнстрімними уподобаннями читацької аудиторії і пишуть бульварні романи з хепі-ендом, які майже не відрізняються один від одного. Тобто, у цьому оповіданні антропоцентричними можна розглядати відносини письменника і його аудиторії. Вони демократичні, автор ніби прислухається до запити читацької публіки на щасливий кінець, але при цьому втрачає свою індивідуальність, і про такі стосунки йдеться у зазначеному оповіданні.

Оповідач сьомої історії «*Ein Beitrag zur Debatte*» (Тема до дискусії) [2, с.133] – це персонаж Мольвіц, який веде свою розповідь від 1-ої особи

однини (персоніфікований оповідач) і змальовує свою історію з позиції наївного оповідача, який абсолютно правдиво описує свої дії у незвичних для нього ситуаціях і таким чином постає перед читачем як антигерой, уособлюючи недоліки сучасного способу життя. Мольвіц – це представник сфери сучасних ІТ-технологій, працівник фірми, яка обслуговує мобільний зв'язок абонентів. Автор Даніель Кельманн іронізує над його німецькою мовою, яка під впливом англійської демонструє денгліш – помісь німецької (у Мольвіца більшою мірою побутове мовлення) з англійською (елементарні слова, які часто повторюються); іронізує над його неспроможністю мати нормальні людські стосунки в реальному житті, тому що весь вільний час проводить в Інтернеті на різних форумах і блогах, де є активним дописувачем; іронізує над його повнотою і неспроможністю обмежити себе в їжі, яка в його житті виконує компенсаторну функцію; саркастично зображає гнів персонажа, коли він трощить у кімнаті готелю все підряд, зрозумівши, що він посередність і до сфери слави йому не достукатись, тобто автор симптоматично відображає неспроможність молодого покоління до вибудовування соціальних відносин, він фіксує, як людина втрачає навички нормального спілкування в суспільстві і заміняє його на анонімне спілкування в мережі. Даніель Кельманн демонструє також відносини людей під кутом «знаменитість» - «посередність».

Оповідач восьмої історії «*Wie ich log und starb*» (Як я брехав і вмер) [2, с. 159] також має персоналізованого оповідача від 1-ої особи однини. Це керівник відділу, в якому працював Мольвіц. У цій історії Даніель Кельманн демонструє руйнування сімейних відносин з-за роботи, коли чоловік виконує свої обов'язки чоловіка і батька тільки на вихідні, а весь тиждень жінка сама організовує своє життя і життя їхніх дітей. Зустріч з іншою жінкою вимагає від нього перебудови його відносин на дві родини. Кельманн іронізує над головним персонажем, який вираховував усі можливі нюанси такого життя, але не врахував, що технічні засоби (мобільний телефон) можуть з помічників стати руйнівниками відносин. Персонаж брав за приклад літературні твори, в

яких змальовуються перипетії такого життя. У цій історії йдеться про ілюзорність світосприйняття як фіктивного, літературного, позбавленого прозорих людських відносин за впливу на життя новітніх технологій.

Усі чотири іпостасі образу автора, обрані Даніелем Кельманном, допомагають йому продемонструвати різні типи міжособистісних відносин у суспільстві XXI ст. і відобразити антропоцентричність художнього мовлення.

Література

1. Goethe, J.W. Anmerkungen. Novelle : Goethes Werke in zehn Bänden / Johann Wolfgang Goethe. – Bd. 7 : Das Alterswerk seit Schillers Tod. – Weimar, 1962. – S. 435–437.
2. Kehlmann, D. Ruhm. Ein Roman in neun Geschichten. – Reinbek: Rowohlt, 2010. –205 S.

Приступа В.В.

Пекінський університет іноземних досліджень (Пекін, Китай)

МОДЕЛІ ІРОНІЧНОЇ ФРЕЙМІЗАЦІЇ ПОВІДОМЛЕННЯ

Іронічна фреймізація повідомлення може здійснюватися з використанням різних когнітивних моделей.

Передусім це стосується універсальної моделі, що базується на наголошеній вище взаємодії фреймів, у яких закодована інформація, яка зумовлює, за Є.А. Брюхановою, «парадокс розуміння».

Так, в англійських медіатекстах реконструкція ІФ відбувається на основі взаємодії фреймів, що виражають стереотипні ситуації *ПРОРАХУНКИ КЕРМАНИЧА ДЕРЖАВИ - СХВАЛЬНА ОЦІНКА (РЕЗУЛЬТАТІВ ЙОГО РОБОТИ)*, як, наприклад, у такому контексті, пор.: *So this is how Hope & Change ends. With the FBI in turmoil, with surging anti-police violence, with fears of voter fraud and foreign hacking, with a sluggish economy, with a terror warning and with two unpopular presidential candidates tearing at each other like wolves. Heckuva job, Barack Obama!*

Нагнітаючи очевидні прорахунки Б. Обама на посту президента США,